

KAIKKIEN MAIDEN PROLETAARIT, LIITTYKÄÄ YHTEEN!

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS

VALITUT TEOKSET
KOLMESSA OSASSA

2

KUSTANNUSLIIKE EDISTYS
MOSKOVA

К. МАРКС и Ф. ЭНГЕЛЬС
ИЗБРАННЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ В ТРЕХ ТОМАХ
том II

На финском языке

Valittujen teosten koostumus perustuu NKP:n Keskuskomitean marxismi-leninisin instituutin laatimaan venäjänkieliseen laitokseen К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные произведения в 3-х томах (Издательство политической литературы, Москва, 1970), jonka tekstit on tarkistettu instituutissa säilytteillä olevien alkuperäistekstien mukaan.

Kustantaja

K A R L M A R X

KANSAINVÄLISEN TYÖVÄENLIITON PERUSTAMISMANIFESTI

LIITTO PERUSTETTIIN 28. SYYSKUUTA 1864 LONTOON ST. MARTIN'S
HALL'ISSA, LONG ACRE, PIDETYSSÄ JULKISESSA KOKOUKSESSA¹

Työläiset!

Se on kiistaton tosiasia, että työväenjoukkojen kurjuus ei ole vuosina 1848—1864 lieventynyt, vaikka teollisuuden kehityksen ja kaupan kasvun kannalta tällä kaudella ei ole vertaansa historiassa. Vuonna 1850 Englannin porvariston eräs maltillinen, hyvin informoitu lehti ennusti, että jos Englannin tuonti ja vienti kasvavat 50%:lla, pauperismista tulee tässä maassa loppu. Ohoh! 7. huhtikuuta 1864 rahastonkansleri* ilahdutti parlamenttikuulijakuntaansa ilmoittamalla, että Englannin tuonnin ja viennin yleinen summa oli noussut 1863 »443 955 000 puntaan! Tämä hämmästyttävä summa on melkein kolme kertaa suurempi kuin verraten läheisen vuoden 1843 kauden kauppavaihdon summa!» Samalla kansleri puhui kuniisti »köyhyydestä». »Ajatelkaa niitä», huudahti hän, »jotka ovat köyhyyden partaalla», »työpalkkaa, joka... ei ole kohonnut», »ihmiselämää, joka ... yhdeksässä tapauksessa kymmenestä on taistellut toimeentulosta!» Mutta hän ei puhunut mitään Irlannin kansasta, jota pohjoisessa tunkevat vähitellen syrjään koneet ja etelässä — lammaslauamat; muuten jopa lampaidenkin lukumäärä pienenee tuossa onnettomassa maassa, joskaan ei yhtä nopeasti kuin ihmisten lukumäärä. Hän ei toistanut sitä, mikä äkillisen pelon valtaan joutuneiden aristokratian ylhäisimpien edustajien kieleltä oli vastikään luiskahtanut. Kun »kuristajien»² aiheuttama paniikki oli saavuttanut tietyn laajuuden, ylähuone päätti suorittaa pakkotyölaitosten ja karkotuspaikkojen tarkastuksen ja julkaista tulokset selostuksen muodossa. Totuus tuotiin esiin paksussa Sinisessä kirjassa 1863,³ ja virallisesti vahvistetuilla tosiasioilla ja numeroilla todistettiin, että Englannin ja Skotlannin pahimmat kriminaalirikolliset — pakkotyövangit — työskentelevät paljon vähemmän ja syövät paljon

* — W. Gladstone. *Toim.*

paremmin kuin englantilaiset ja skotlantilaiset maataloustyöläiset. Eikä siinä vielä kaikki. Kun Amerikan sisällissodan⁴ seurauksena Lancashiren ja Cheshiren työläiset heitettiin kadulle, tuo samainen ylähuone lähetti teollisuuspiireihin lääkärin, jonka tehtäväksi annettiin määrittellä se minimaalinen hiili- ja typpimäärä, mikä kaikkein halvimpaan hintaan ja yksinkertaisimmassa muodossa toimitettuna olisi keskimääräisesti riittävä »ehkäisemään nälkätaudit». Tohtori Smith, lääkintävaltuutettu, määritteli, että 28 000 graania hiiltä ja 1330 graania tyyppiä viikossa ovat se vähimmäismäärä, joka voi pitää yllä keskinkertaisen täysikasvuisen ihmisen elämän... tarkalleen sillä tasolla, jota alempana alkavat nälkätaudit. Hän totesi edelleen, että tämä määrä vastaa miltei tarkalleen sitä niukkaa ravintoa, johon puuvillatehtaiden työläisten on äärimmäisen puutteen ahdistamana tosiasiasa pakko tyytyä.* Mutta kuulkaa edelleen. Salaisen neuvoston (Privy Council) lääkintöhallitus lähetti jonkin ajan kuluttua tämän saman oppineen tohtorin uudelleen tarkastamaan työväenluokan köyhimmän osan ravitsemusta. Hänen tutkimustensa tulokset on esitetty »Kuudennessa selostuksessa väestön terveyden tilasta», joka on julkaistu tänä vuonna parlamentin määräyksestä. Mitä tuo tohtori sai selville? Että silkinkutojat, ompelijat, hansikasmestarit, sukankutojat ja muut työläiset eivät saa keskimäärin edes sitä ravintomäärää, joka annetaan puuvillateollisuuden työttömille työläisille, sitä hiili- ja typpimäärää, joka »on juuri riittävä ehkäisemään nälkätaudit».

Tuossa selostuksessa sanotaan edelleen, että »maatalousväestöön kuuluvien perheiden tarkastuksessa kävi vielä selville, että enemmän kuin viidesosa noista perheistä ei saa välttämätöntä minimiä hiilipitoista ravintoa, että enemmän kuin kolmasosa noista perheistä ei saa välttämätöntä minimiä typpipitoista ravintoa ja että kolmessa kreivikunnassa (Berkshire, Oxfordshire ja Somersetshire) typpipitoisten ravintoaineiden puute on tavallinen ilmiö». »Tulee muistaa», sanotaan edelleen virallisessa selostuksessa, »että ravinnon puutteen kestäminen on erittäin vaikeaa ja ravinnon huononemista havaitaan tavallisesti vasta kaikenlaisten muiden puutteiden jälkeen... Jopa puhtauden noudattaminenkin osoittautuu kalliiksi tai vaikeaksi, ja jos omanarvontunto panee kuitenkin noudattamaan puhtautta, niin jokainen sellainen yritys merkitsee lisää näläntuskaa.» »Se johtaa surullisiin mietteisiin, varsinkin kun muistaa, että köyhyys, josta on puhe, ei lainkaan ole laiskuudesta johtuva ansaittu rangaistus; kaikissa mainituissa tapauksissa se on työtätekevän väestön köyhyyttä. Todellisuudessa työ, josta työläiset saavat tuon niukan ravinnon, kestää useammassa tapauksissa hyvin pitkään.»

Selostuksessa esitetään kummallinen ja hyvin odottamaton tosiasia, että »Yhdistyneen kuningaskunnan kaikista osista» — Englannista, Walesista, Skotlannista ja Irlannista — »nimenomaan Eng-

---

* Lukijalle tuskin tarvinnee muistuttaa, että hiili ja typpi yhdessä veden ja eräiden epäorgaanisten aineiden kanssa muodostavat ihmisravinnon raaka-aineen. Ihmisorganismien ravitsemiseksi nuo yksinkertaiset kemialliset ainekset on kuitenkin saatava kasvi- tai eläintuotteina; peruna esimerkiksi sisältää pääasiallisesti hiiltä, kun taas vehnäleipä sisältää hiiltä ja tyyppiä sopivassa suhteessa.

lannissa», kuningaskunnan rikkaimmassa osassa, »maalousväestö on huonoimmin ravittua»; mutta jopa Berkshiren, Oxfordshiren ja Somersetshiren maataloustyöläisetkin syövät paremmin kuin hyvin suuri joukko Lontoon itäosan ammattitaitoisia kotiteollisuustyöläisiä.

Sellaisia ovat viralliset tiedot, jotka julkaistiin parlamentin määräyksestä vuonna 1864, vapaakaupan kulta-aikana, juuri siihen aikaan, jolloin rahastonkansleri tiedotti alahuoneelle, että

»keskinkertaisen työmiehen asema on Isossa-Britanniassa parantunut siinä määrin, että se täytyy todeta poikkeukselliseksi, verrattomasti paremmaksi kuin missään maassa minään aikana».

Tuon virallisen ylistyksen kanssa on räikeässä ristiriidassa virallisen väestön terveydentila -selostuksen kuiva huomautus:

»Maan yhteiskunnallisella terveydellä ymmärretään maan väestöjoukkojen terveyttä, mutta nuo joukot tuskin tulevat olemaan terveitä, ellei niille turvata niiden pohjakerroksia myöten edes jonkinlaista hyvinvointia.»

Kansakunnan edistystä todistavien tilastonumeroiden häikäisemänä rahastonkansleri huudahtaa hillittömän riemun vallassa:

»Vuodesta 1842 vuoteen 1852 maan veronalaiset tulot kohosivat 6%:lla. Kahdeksassa vuodessa, vuodesta 1853 vuoteen 1861, ne kohosivat, kun otetaan perustaksi vuoden 1853 tulot, 20%:lla! Tämä tosiasia on niin hämmästyttävä, että se tuntuu miltei uskomattomalta! Tämä rikkauten ja mahdin huimaava kasvu, lisää hra Gladstone, »rajoittuu kokonaan omistavia luokkia koskevaksi!»

Jos haluatte tietää, minkälaisissa terveyden menetykseen, demoralisoitumiseen ja henkiseen rappeutumiseen johtavissa oloissa työväenluokka on luonut ja luo tuon »rikkauten ja mahdin huimaavan kasvun, joka rajoittuu kokonaan omistavia luokkia koskevaksi», niin vilkaiskaa viimeisessä väestön terveydentilaa koskevassa selostuksessa esitettyä kuvausta kirjapainoista, vaatturi- ja ompeluliikkeistä. Verratkaa yllä esitettyyn väitteeseen vuonna 1863 julkaistua »Toimikunnan kertomusta lasten työoloista», jossa esimerkiksi ilmoitetaan, että

»savenvalajat, sekä miehet että naiset, ovat fyysisessä ja henkisessä suhteessa väestön eniten rappeutuva ryhmä», että »epäterveistä lapsista tulee vuorostaan epäterveitä vanhempia», että »rodun yhä nopeutuva huononeminen on kiertämätöntä» ja että »Staffordshiren väestön rappeutuminen olisi vieläkin huomattavampaa, ellei naapuriseuduilta virtaisi jatkuvasti uutta väkeä ja ellei solmittaisi avioliittoja terveempiin väestöryhmiin kuuluvien kanssa».

Silmäilkää Sinistä kirjaa, jossa on herra Tremenheeren »Selostus leipurikisällien valituksista! Ja ketäpä ei olisi hätkähdyttänyt se ammattientarkastajien paradoksaalinen ilmoitus — sen vahvistuksena on virallinen syntyväisyys- ja kuolleisuustilasto — että kun Lancashiren työläiset joutuivat puuvillanpuutteen vuoksi keskeyttämään tilapäisesti työn puuvillatehtailla ja elämään nälkäannoksilla, niin he tulivat tosiasiallisesti terveemmiksi, lasten kuolleisuus väheni tuona kautena, sillä äidit saivat vihdoinkin mahdollisuuden syöttää heitä rintamaidollaan eikä opiumimikstuuralla.

Mutta katsahdakaamme vielä kerran mitalin julkipuolta! Ala-huoneelle 20. heinäkuuta 1864 esitetty selostus tulo- ja omaisuusve-rosta osoittaa, että niiden henkilöiden lukumäärä, joiden vuotuiset tulot ovat veronkantajan arvon mukaan 50 000 puntaa ja enemmän, on kasvanut 5:nnestä huhtikuuta 1862 5:teen huhtikuuta 1863 13:lla, ts. on kasvanut tämän vuoden aikana 67:stä 80:een. Samasta selos-tuksesta käy selville, että noin 3000 henkilöä jakaa keskenään vuo-sittain 25 000 000 punnan tulot, ts. summan, joka jonkin verran ylittääkin Englannin ja Walesin koko maatyöläisjoukon vuotuisen tulon. Katsokaa vuoden 1861 väenlaskua, niin näette, että maan-omistajien lukumäärä on Englannissa ja Walesissa vähentynyt 16 934:stä vuonna 1851 15 066:een vuonna 1861; tämä merkitsee maaomaisuuden keskittymisen lisääntymistä 10 vuodessa 11%:lla. Jos maaomaisuuden keskittyminen harvojen käsiin tulee Englannissa tapahtumaan edelleenkin yhtä nopeasti, niin maakysymys tulee paljon yksinkertaisemmaksi, kuten oli asia Rooman keisarikunnas-sa, kun Nero hymähti myrkyllisesti kuullessaan, että puolet afrik-kalaisesta provinsista kuuluu kuudelle omistajalle.

Noihin »tosiasioihin, niin hämmästyttäviin, että tuntuvat miltei uskomattomilta», me pysähdyimme näin yksityiskohtaisesti sen vuoksi, kun Englanti on kaupan ja teollisuuden suhteen ensimmäisellä paikalla Euroopassa. Muistanette, että muutama kuukausi sitten eräs maanpakolaisuuteen lähteneistä Louis Philippen pojista onnit-teli julkisesti Englannin maataloustyöläisiä heidän osansa johdosta, joka on muka parempi kuin heidän vähemmän onnellisten toverei-densa osa Englannin kanaalin toisella puolella. Todellakin, hieman toisenlaisissa paikallisissa oloissa ja pienemmässä mitassa toistuvat mannermaan kaikissa teollisissa ja edistyneissä maissa samat tosi-asiat kuin Englannissakin. Kaikissa näissä maissa on vuodesta 1848 lähtien teollisuuden kehitys ollut ennenkuulumatonta, tuonti ja vienti ovat kasvaneet uskomattoman laajaksi. Kaikissa näissä mais-sa »rikkaiden ja mahdin kasvu, joka rajoittuu kokonaan omistavia luokkia koskevaksi», on ollut todella »huimaava». Kaikissa näissä maissa, samoin kuin Englannissakin, työväenluokan vähemmistön reaali-palkka hieman kohosi, kun taas enemmistölle nimellispalkan kohoaminen merkitsi toimeentulon reaalista paranemista yhtä vähän kuin esimerkiksi Lontoon köyhäinkodin tai orpokodin holhokeille merkitsi parannusta se tosiasia, että heidän ylläpitoonsa tarvittavat elintarvikkeet maksoivat vuonna 1861 9 puntaa 15 šillingiä 8 pennyä, kun ne vuonna 1852 olivat maksaneet 7 puntaa 7 šillingiä 4 pennyä. Työväenluokan laajat joukot painuivat kaikkialla yhä alemmaksi vähintäänkin samassa suhteessa kuin niiden yläpuolella olevat luo-kat kohosivat ylös yhteiskunnallista portaikkoa. Eurcopan kaikissa maissa on nyt jokaiselle ennakkoluulottomasti ajattelevalle ilmeinen totuus, ettei koneiden parantaminen, ei tieteen soveltaminen tuotan-nessa, ei liikennevälineiden parantaminen, eivät uudet siirtomaat, ei siirtolaisuus, ei markkinoiden laajeneminen, ei vapaakauppa ei-

vätkä ne kaikki yhdessä poista työtätekevien joukkojen kurjuutta; että nykyaikaisella väärällä perustalla työn tuotantovoiman millainen tahansa uusi kehitys syventää kiertämättömästi yhteiskunnallisia vastakohtaisuuksia ja kärjistää yhteiskunnallisia antagonismeja. Sen kiistävät vain ne, joille on edullista tuuditella toisia petävillä toiveilla. Tuona taloudellisen edistyksen »huimaavana» kautena nälkäkuolema sai Britannian valtakunnan pääkaupungissa miltei yhteiskunnallisen säännön luonteen. Tuo aikakausi on merkitty maailman aikakirjoihin yhä useammin toistuvana, yhä laajamittaisempänä ja seurauksiltaan yhä turmiollisempänä yhteiskunnallisena ruttona, jota nimitetään kauppa- ja teollisuuspulaksi.

Vuoden 1848 vallankumouksen epäonnistumisen jälkeen työväenluokan kaikki puoluejärjestöt ja puoluelehdet tuhottiin mannermaalla raakaa väkivaltaa käyttäen, työväenluokan monet parhaat pojat pakenivat epätoivoissaan Atlantin-takaiseen tasavaltaan, ja lyhytikäiset vapausenelmat haihtuivat teollisuuskuumeen, siveellisen rappeutumisen ja poliittisen taantumuksen kauden koittaessa. Mannermaan työväenluokan tappio, mihin osaksi oli myötävaikuttanut diplomaattiaan Englannin hallitus, joka silloin kuten nytkin toimi veljellisessä liitossa Pietarin hallituksen kanssa, ulotti aivan kohta saastuttavan vaikutuksensa kanaalin tällekin puolelle. Mannermaan luokkaveljien tappio masensi Englannin työväenluokkaa ja horjutti sen luottamusta omaa asiaansa kohtaan, mutta maa- ja raharuhtinaille se palautti takaisin heidän hieman järkkyneen itseluottamuksensa. He peruuttivat julkeasti myönnytykset, joista oli jo ilmoitettu. Uusien kultakenttien löydöt aiheuttivat valtavaa siirtolaisuutta, jonka seurauksena Britannian proletariaatti kärsi korvaamattomia menetyksiä. Sen toisista, aikaisemmin aktiivisista edustajista tuli työmäärän ja työpalkan tilapäisen kasvun viettelemänä »poliittisia rikkureita». Kaikki yritykset chartistien liikkeen⁵ tukemiseksi tai uudistamiseksi epäonnistuivat täydellisesti; joukkojen välinpitämättömyyden seurauksena työväenluokan lehdet lakkasivat toinen toisensa jälkeen ilmestymästä; Englannin työväenluokka ei todellakaan liene milloinkaan ennen tyytynyt niin mitättömään poliittiseen asemaan. Jos kohta Englannin työväenluokan ja mannermaan työväenluokan välillä ei ennen ollut solidaarisuutta toiminnassa, niin nyt ainakin havaittiin solidaarisuutta tappiossa.

Ja silti vuoden 1848 vallankumouksen jälkeisellä kaudella oli myönteisiäkin piirteitä. Mainitsemme tässä vain kahdesta suuresta tapahtumasta.

Kolmekymmentä vuotta kestäneen ihailtavan sitkeän taistelun tuloksena Englannin työväenluokka, käyttäen hyväkseen maa- ja rahaylimystön välistä tilapäistä eripuraisuutta, ajoi läpi lain kymmentuntisesta työpäivästä.⁶ Ne tavattoman myönteiset seuraukset, joita tästä laista on koitunut tehdastyöläisille fyysisessä, siveellisessä ja henkisessä suhteessa ja jotka on todettu ammattientarkastajien puolivuosiselostuksissa, ovat nyt yleisesti tunnettuja. Useimpien

eurooppalaisten hallitusten on ollut pakko hyväksyä enemmän tai vähemmän huomattavin muutoksin englantilainen tehdaslaki, ja Englannin parlamentin itsensä on pakko laajentaa joka vuosi tämän lain vaikutuspiiriä. Mutta työläisille tuossa toimenpiteessä oli sen käytännöllisen merkityksen lisäksi vielä jotain muuta, mikä myötävaikutti sen ihmeelliseen menestykseen. Tunnetuimpien oppineidensa, sellaisten kuin tri Uren, professori Seniorin ja muiden samantapaisten järkiniekkojen, suun kautta porvaristo oli ennustanut ja loputtomasti jankuttanut, että kaikkalainen työajan lainsäädännöllinen rajoittaminen on soittava kuolinkelloja brittiläiselle teollisuudelle, joka kuten vampyyrikin voi elää vain käyttämällä ravinnokseen verta ja ennen kaikkea lasten verta. Ennen muinoin oli lasten murhaaminen Moolok-uskonnon mysteerinen rituaali, mutta sitä käytettiin vain eräissä erittäin juhlallisissa tapauksissa, nähtävästi korkeintaan kerran vuodessa; sitä paitsi Moolok ei ollut mieltynyt yksinomaisesti köyhien lapsiin. Taistelu työajan lainsäädännöllisestä rajoittamisesta oli kiihvasta, koska siinä voitonahnaan porvariston pelästymisen lisäksi oli kysymyksessä suurkiista, jota kävivät keskenään toisaalta kysynnän ja tarjonnan lain sokea herruus, mikä muodostaa porvariston taloustieteen, ja toisaalta yhteiskunnallisen ennakkonäkemyksen ohjaama yhteiskunnallinen tuotanto, mikä muodostaa työväenluokan taloustieteen. Sen vuoksi laki kymmentuntisesta työpäivästä ei ollut ainoastaan tärkeä käytännöllinen saavutus, vaan myös periaatteen voitto; ensi kerran porvarillinen taloustiede antautui avoimesti työväenluokan taloustieteen edessä.

Mutta edessä oli työn kansantaloustieteen vieläkin huomattavampi voitto omaisuuden kansantaloustieteestä. Tarkoitamme osuustoimintaliikettä, mm. osuuskunnallisia tehtaita, joita on perustettu ilman mitään tukea muutamien rohkeiden »käsiensä» työllä. Noiden suurten sosiaalisten kokeiden merkitystä ei voida yliarvioida. Työläiset ovat teoin eivätkä sanoin todistaneet, että tuotanto laajassa mitassa ja lisäksi nykyaikaisen tieteen vaatimuksia vastaava tuotanto on mahdollista ilman isäntien luokkaa, jotka käyttävät hyödykseen palkkatyöläisten luokan työtä; he ovat todistaneet, että menestyksellistä tuotantoa varten työvälineitä ei lainkaan tarvitse monopolisoida työläisen alistamisen ja ryöstämisen välineiksi ja että palkkatyö on kuten orja- ja maaorjatyökin vain ohimenevä ja alempi muoto, joka tulee jättämään paikkansa yhteistyölle, jota tehdään vapaaehtoisesti, innostuneina ja mielihyvin. Englannissa osuustoimintajärjestelmän siemenet oli kylvänyt Robert Owen; ne kokeet, joita työläiset suorittivat mannermaalla, olivat käytännöllisenä johdopäätöksensä niistä teorioista, joita vuonna 1848 ei löydetty, mutta julistettiin varsinkin kuuluvasti.

Samaan aikaan vuosien 1848—1864 kokemus epäilemättömästi todisti, että niin mainiota kuin periaatteessa ja edullista käytännössä osuustoiminnallinen työ lieneekin, se ei koskaan kykene pidättämään geometrisessa sarjassa tapahtuvaa monopolien kasvua enempää kuin

vapauttamaan joukkoja eikä edes huomattavammin lieventämään niiden kurjuutta niin kauan kuin se ei pääse erinäisten työläisten satunnaisten ponnistusten ahtaista puitteista. Nähtävästi juuri sen vuoksi hyväntahtoiset aristokraatit, porvarilliset filantrooppiset jaarittelijat ja jopa kekseliäät taloustieteilijätkin ovat kaikki yhtenä miehenä alkaneet vuodattaa ällöttävää ylistystä sille samalle osuustoiminnalliselle työjärjestelmälle, jota he olivat yrittäneet tuloksettomasti tuhota ituunsa ja pilkanneet haaveilijoiden utopiaksi tai jonka he olivat leimanneet sosialistien kerettiläisyydeksi. Työtekevien joukkojen vapauttamiseksi pitää osuustoiminnallista työtä kehittää yleiskansallisessa mitassa ja siis koko kansakunnan varoilla. Mutta maaporhot ja pääoman mahtimiehet tulevat aina käyttämään poliittisia etuoikeuksiaan taloudellisten monopoliensa puolustamiseen ja ikuistamiseen. He eivät ole ainoastaan edistämättä työn vapauttamisen asiaa, vaan päinvastoin, tulevat edelleenkin asettamaan kaikkia mahdollisia esteitä sille. Palauttakaapa mieleen ne pilkkapuheet, joita lordi Palmerston syyti parlamentin viime istunnossa irlantilaisten maanvuokraajain oikeuksia koskevan lakiehdotuksen puolustajia vastaan. Alahuone, hän huudahti, on maanomistajain kamari.

Valtiovallan valtaaminen on sen vuoksi muodostunut työväenluokan suureksi velvollisuudeksi. Työläiset ovat tämän nähtävästi käsittäneet, sillä Englannissa, Saksassa, Italiassa ja Ranskassa alkoi samanaikaisesti vilkastuminen ja ryhdyttiin samanaikaisesti toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli työväenpuolueen poliittinen uudistijärjestäminen.

Eräs menestyksen aineksista — lukumäärä — työläisillä jo on; mutta lukumäärä ratkaisee asian vain silloin, kun joukkoja on yhdistämässä järjestö ja sitä johtaa tieto. Aikaisempi kokemus on osoittanut, että rangaistuksena yliolkaisesta suhtautumisesta siihen veljelliseen liittoon, joka pitää olla eri maiden työläisten välillä ja jonka pitää innostaa työläisiä vapaustaistelussa pitämään lujasti toistensa puolta, on oleva heidän hajanaisten ponnistustensa yleinen raukeneminen. Tämä ajatus pani eri maiden työläiset, jotka olivat kokoontuneet 28. syyskuuta 1864 julkiseen kokoukseen St. Martin's Hall'iin, perustamaan Kansainvälisen liiton.

Eräs toinenkin vakaumus innoitti tuon kokouksen osanottajia.

Jos työväenluokan vapautuminen vaatii työläisten veljellistä yhteistoimintaa, niin kuinka he voivat toteuttaa tämän suuren tehtävän sellaista ulkopoliittikkaa noudatettaessa, joka rikollisia tarkoituksia ajaen pelaa kansallisilla ennakkoluuloilla ja vuodattaa ryöstösodissa kansan verta ja tuhlaa sen rikkauksia? Ei hallitsevien luokkien viisaus, vaan niiden rikollista mielettömyyttä vastaan kohdistunut Englannin työväenluokan sankarillinen vastarinta pelasti Länsi-Euroopan häpeällisestä ristiretkiseikkailusta, jonka tarkoituksena oli orjuuden ikuistaminen ja levittäminen Atlantin valtameren toisella puolella. Se häpeämätön hyväksymys, teennäinen

myötätunto tai idioottimainen välinpitämättömyys, millä Euroopan yläluokat suhtautuivat Venäjän suorittamaan Kaukasian vuoristolinnoitusten valloitukseen ja sankarillisen Puolan murhaamiseen, ne suuret ja mitään vastarintaa kohtaamattomat valtaukset, joita suoritti tuo raakalaisvalta, jonka pää on Pietarissa ja kädet Euroopan kaikissa hallituksissa, osoittivat työväenluokalle sen velvollisuuden — perehtyä kansainvälisen politiikan salaisuuksiin, seurata oman hallituksen diplomaattista toimintaa ja vastustaa sitä tarpeen vaatiessa kaikin käytettävissä olevin keinoin; mutta jollei tuota toimintaa voida estää, on liityttävä yhteen tuon toiminnan paljastamiseksi yhtäaikaisesti ja pyrittävä siihen, että ne siveyden ja oikeudenmukaisuuden tavanomaiset lait, joita yksityishenkilöiden on noudatettava keskinäisuuhteissaan, tulisivat määrääviksi laeiksi myös kansojen välisissä suhteissa.

Taistelu sellaisen ulkopoliitiikan puolesta muodostaa osan työväenluokan vapauttamiseksi käytävästä yleisestä taistelusta.

Kaikkien maiden proletaarit, liitykää yhteen!

*Kirjoittanut K. Marx
21.—27. lokakuuta 1864*

*Julkaistaan »Social-Demokrat» lehden
tekstin mukaan*

*Julkaistu Lontoossa marraskuussa 1864
ilmestyneessä kirjasessa »Address and
Provisional Rules of the Working Men's
International Association, Established
September 28, 1864, at a Public Meeting
held at St. Martin's Hall, Long Acre,
London». Tekijän saksannos julkaistu sa-
nomalehdessä »Social-Demokrat» n:o 2.
ja n:o 3. liitteessä 21. ja 30. joulukuuta
1864*